

SLOTCONFERENTIE EXPERTPOOL OUDERENMISHANDELING

Op maandag 12 juni 2023 namens 48 gemeenten, experts en andere geïnteresseerden deel aan de slotconferentie van de Expertpool Ouderenmishandeling. Deze middag stonden goede ervaringen en leerpunten om de lokale aanpak ouderenmishandeling vorm te geven centraal. In vier deelsessies gaven een gemeente en expert een duo-presentatie over het traject dat zij in het kader van de Expertpool hebben doorlopen. Welke resultaten hebben zij geboekt en welke aandachtspunten geven zij mee aan andere gemeenten? We blikten met elkaar terug en vooruit naar de aanpak van ouderenmishandeling op lokaal niveau.

INTRODUCTIE EXPERTPOOL

Om de lokale aanpak ouderenmishandeling een extra impuls te geven, hebben het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) begin 2022 aan RegioPlan de opdracht gegeven om een Expertpool Ouderenmishandeling op te zetten. Frank Kriek (senior adviseur RegioPlan) en Tim Mulder (beleidsmedewerker Ministerie van VWS) openden de conferentie met een korte toelichting op de Expertpool. De pool diende ervoor om gemeenten te ondersteunen bij de (door-)ontwikkeling van de aanpak ouderenmishandeling aansluitend bij de lokale situatie en lokale behoeftes. In anderhalf jaar hebben verschillende experts in totaal 22 gemeenten en regio's ondersteund. Gemeenten konden zich in twee rondes aanmelden waarna er een match gezocht werd met een geschikte expert. De looptijd van de Expertpool eindigt deze zomer, daarom is het hoogste tijd om terug te kijken. Er zijn vier overkoepelende thema's waarop de experts in de gemeenten hebben ondersteund:

1. Ontwikkeling Lokaal Plan van Aanpak
2. (Door-) Ontwikkeling Lokale Alliantie Financieel Veilige Ouder worden.
3. Deskundigheidsbevordering van professionals
4. Ontwikkeling bewustwordingscampagnes

Deze vier thema's komen terug in de vier presentaties die tijdens de slotconferentie lokale aanpak ouderenmishandeling zijn gegeven. In vier presentaties kwamen experts en gemeenten aan het woord om toe te lichten wat ze de afgelopen maanden samen hebben bereikt. In alle presentaties werd duidelijk dat bij het tot stand brengen van een gedegen gemeentelijke aanpak van ouderenmishandeling is het allereerst belangrijk om als gemeente **draagvlak** te creëren bij de organisaties waar je mee samenwerkt, zoals thuiszorgorganisaties en Veilig Thuis. In dit verslag geven we een beknopte samenvatting van de ervaringen en leerpunten en geven we tips om zelf verder te lezen en/of aanknopingspunten om zelf aan de slag te gaan.

DEELSESSIE 1: LOKAAL PLAN VAN AANPAK

Door Jip Walter, gemeente Oosterhout en Ben de Haan, expert.

In de gemeente Oosterhout zijn ze aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een Lokaal Plan van Aanpak Ouderenmishandeling. Het plan van aanpak staat eigenlijk tussen de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling en de lokale structuren en problematiek in. In het plan van aanpak concretiseer je de regiovisie naar de lokale situatie. Er hoeft geen nieuwe beleidsnota te worden geschreven; het gaat om een concreet plan van aanpak (met korte en lange termijn doelen met daaraan gekoppeld concrete acties) dat is ingebed in het bredere beleid huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) en voortborduurde op bestaande initiatieven en netwerken van partners die actief zijn op dit beleidsterrein.

De gemeente constateerde dat het aantal meldingen bij VT lager lag dan verwacht kon worden op basis van prevalentiecijfers. Het wisselt sterk per organisatie of ouderenmishandeling in beeld is. En hoewel het thema een specifiek aandachtspunt was binnen het beleidsprogramma GHNT, bestaat het risico dat de aandacht voor ouderenmishandeling in het programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming beperkte aandacht krijgt. Voor de gemeente Oosterhout voldoende reden om in te zetten op de ontwikkeling van een Lokaal Plan van Aanpak.

De gemeente en de expert hebben samen toegelicht welke stappen zijn gezet in het vormgeven van die aanpak en welke lessen daaruit zijn geleerd. Het komen tot een Plan van Aanpak is best een exercitie, committeer je daar ook als gemeente aan en investeer tijd in het traject. Als gemeente moet je het niet alleen doen, er is breed draagvlak nodig. De ervaring leert daarbij dat het kan helpen om met een beperkt aantal gemotiveerde partners te beginnen aan de hand van een specifiek thema, zoals in deze gemeente met ontspoorde mantelzorg. En vervolgens kan je daarop verder bouwen aan een meer alomvattende aanpak van ouderenmishandeling. Als belangrijkste lessen gaven zij de deelnemers dan ook mee:

1. Begin met een kerngroep (waar de energie is) en realiseer vanuit die kerngroep een olievlekwerking.
2. Begin 'klein': begin vanuit een specifiek thema (bv. ontspoorde mantelzorg) en werk daarvanuit door aan een meer omvattende aanpak. Verbind dat wat er al loopt met elkaar. Denk hierbij bijvoorbeeld aan al bestaande programma's op de aanpak van eenzaamheid of mantelzorg, participatie of gezondheid.
3. Breng al beschikbare kennis (landelijk en lokaal) samen om een beter beeld te krijgen van lokale problematiek en risico's. Een goede kennisbasis is een essentieel startpunt voor je aanpak.

Plenaire discussie

Vraag: Hoe kan het dat er bij VT weinig meldingen binnenkomen? De Meldcode is toch niet leeftijdsgebonden?

Antwoord vanuit de gemeente: Dat is een vraag waar wij zelf als gemeente ook nog niet het antwoord op hebben helaas. Het wisselt naar ons idee sterk in hoeverre ouderenmishandeling in beeld is. De ene thuiszorgorganisatie geeft bijvoorbeeld aan dat ze het thema veelvuldig tegenkomen, terwijl de andere organisatie aangeeft dat het naar hun idee bij hen nauwelijks speelt. Hoogstwaarschijnlijk komt niet alles in beeld, doordat professionals nog niet precies weten hoe ze het moeten signaleren.

Vraag: Was er specifieke aanleiding om aan een lokale aanpak voor ouderenmishandeling te gaan werken?

Antwoord vanuit de expert: Het was een specifiek speerpunt vanuit het programma GHNT en Ouderenmishandeling is een thema wat in het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming nog beperktere aandacht krijgt. In die gezinszorg wordt gefocust op de hulpverlening goed organiseren voor gezin en kind, en ouderen worden daarbij soms een beetje vergeten. Vanuit het Ministerie van VWS is er wel toenemende aandacht om het Toekomstscenario nog meer in te richten voor gezinshulp voor alle leeftijden, dus de 0-100 benadering.

Antwoord vanuit RegioPlan: Tevens zien wij dat in kleinere gemeenten de ambtenaren zeer brede portefeuilles hebben, waar ouderenmishandeling dan een onderdeel van is. Of zich vanuit de portefeuille Jeugd met de brede aanpak HGKM bezighouden en minder ingevoerd zijn in het veld van Ouderen/Ouderenmishandeling. In die brede portefeuilles krijgt de thematiek ouderenmishandeling door beperkte capaciteit niet altijd de aandacht die de problematiek verdient. Als er dan weinig expertise en capaciteit en onvoldoende contact met veldpartners is, is het heel complex voor die ambtenaren om daar concreet beleid op te ontwikkelen.

Vraag: Waar zat de energie bij kernpartijen precies in? Waar moet je als eerste op inzetten?

Antwoord vanuit de gemeente: Daarbij is het belangrijk goed te kijken naar welke instellingen bijvoorbeeld wel al een aandachtsfunctionaris aangesteld hebben. Een aandachtsfunctionaris is binnen een organisatie de deskundige op het gebied van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling¹. Ze hebben zowel een adviserende rol richting de beleidsontwikkeling als een coördinerende rol in het handelen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Als je die organisaties en mensen kunt bereiken en gereedschap geeft om de aandacht voor ouderenmishandeling intern te bepleiten, dan biedt dat een goede basis om een aanpak op te gaan zetten. Het gaat toch om individuen, niet louter om de instellingen: je hebt mensen nodig die hun schouders eronder willen zetten. En vervolgens is het daarbij ook belangrijk om een deel handelingsverlegenheid weg te nemen bij professionals: om hen handvatten aan te reiken over hoe je met dit thema aan de slag kunt gaan. Dat kan ook motiveren.

Vraag: Een aandachtsfunctionaris in een organisatie is een belangrijke voorwaarde. Ik merk dat helaas de ouderenzorg veel minder vaak op trainingen tot aandachtsfunctionaris vertegenwoordigd is (zowel intra- als extramuraal). Hoe is de ervaring in Oosterhout?

Antwoord vanuit de gemeente: We gaan nog bij onze samenwerkingspartners ophalen wat daar bij zorgorganisaties de behoeften in zijn en wij willen bij die bijeenkomst zeker stimuleren dat organisaties zo'n functionaris gaan aanstellen. Bestuurlijk commitment in de gemeente is hierbij heel belangrijk: Als het bottom-up nog moeilijk gaat, dan is het toch belangrijk dat je commitment aan de top verzekert (dus bv. van een wethouder).

Vraag: Wat voor kleine stappen zou je kunnen zetten om hiermee als gemeente aan de slag te gaan?

Antwoord vanuit de gemeente en expert:

---

¹ Aandachtsfunctionarissen ondersteunen collega's die een vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Zij kunnen met hen de vermoedens bespreken, samen signalen in kaart brengen en bespreken of en welke vervolgstappen er nodig zijn. Daarnaast zorgt de aandachtsfunctionaris ervoor dat collega's de meldcode kennen en adviseren ze hun directies en besturen over de rechten en plichten rondom de meldcode.

- Je moet toch eerst voor draagvlak in je gemeente gaan zorgen; zowel binnen je gemeente als bij uitvoerende organisaties (de signaleerders).
- Zorg voor goede brondocumenten (zoals beleidskader en beleidsvisies), zodat voor bestuurders duidelijk is waar beleidsactiviteiten op gebaseerd zijn.
- Maak ambtenaren vrij die zich hiermee bezig gaan houden. Als dat interne draagvlak er niet is, dan ga je daar later de hele tijd tegenaan lopen.
- Ga op basis van objectieve data van GGD en Veilig Thuis al in gesprek over ouderenmishandeling, zodat de discussie niet stuk loopt op 'bij ons komt het niet voor'.

Zelf aan de slag? Hierbij geven we graag een aantal suggesties om verder te lezen:

Inzichten over Risicoprofielen

- In 2020 zijn [risicoprofielen ouderenmishandeling](#) ontwikkeld. Deze geven inzicht in de typerende persoons- en achtergrondkenmerken van de slachtoffers van ouderenmishandeling. Door kennis te nemen van de profielen stellen we onszelf in staat om met een bredere blik naar (potentiële) slachtoffers van ouderenmishandeling te kijken wat kan bijdragen aan een verbeterde signalering.

Cijfers over ouderenmishandeling

- In 2018 is een [onderzoek](#) gepubliceerd over de landelijke prevalentie van ouderenmishandeling. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van landelijke cijfers van de Gezondheidsmonitor van [GGD](#), [CBS Statline](#) en [de databank RIVM](#). Daarin komt ouderenmishandeling (o.b.v. zelfrapportage door ouderen) ook aan bod. Regionale/ lokale cijfers van die monitor zijn beschikbaar via jouw regionale GGD-organisatie. En uiteraard heeft Veilig Thuis cijfers beschikbaar, landelijk beschikbaar via het [CBS](#) of [regionaal](#) als ook op te vragen bij de betreffende VT-organisatie.

Workshops Lokaal Plan van Aanpak

- In verschillende regio's heeft Regioplan [workshops](#) over het opstellen van een Lokaal Plan van Aanpak Ouderenmishandeling verzorgd. Tijdens de workshop komen de verschillende benodigde onderdelen voor een lokaal plan aan bod en werken gemeenten zelf aan een kader voor hun eigen lokale plan van aanpak. Zo wordt stilgestaan bij lokale risicofactoren en –profielen, belangrijke te betrekken (uitvoerende) partners en verbinding met bestaande initiatieven en programma of andere beleidsterreinen. Na afloop hebben de gemeenten een basis voor het opstellen van een eigen Lokaal Plan van Aanpak, passend bij hun lokale situatie. De workshop is bedoeld voor beleidsmedewerkers, maar we nodigen ook lokale uitvoerende organisaties uit zodat kennis vanuit het veld direct kan worden meegenomen.

DEELSESSIE 2: LOKALE ALLIANTIE FINANCIËEL VEILIG OUDER WORDEN

Door Anouk Schepers, gemeente Gouda en Nickey Smelt, expert

Financieel misbruik is één van de veelvoorkomende vormen van ouderenmishandeling. Lokale Allianties, waarin banken, notarissen, mentoren en bewindvoerders samenwerken met hulpverleners, kunnen een effectief middel zijn om financieel misbruik van ouderen te voorkomen, tijdig te signaleren en als het dan toch gebeurt, aan te pakken. Een publiek-private samenwerking dus, iets wat voor veel gemeenten binnen het sociaal domein niet gebruikelijk is. Hoe zet je zo'n alliantie op en welke leerpunten zijn binnen de Expertpool naar boven gekomen. De gemeente Gouda nam ons mee in hun traject en licht met expert Nickey Smelt de leerpunten toe.

De gemeente Gouda heeft het initiatief genomen om een Lokale Alliantie Financieel Misbruik tegen Ouderen op te zetten, maar het is de bedoeling dat de Lokale Alliantie uiteindelijk zichzelf gaat aansturen (bv. doordat kerngroepen elkaar afwisselen in het op zich nemen van die aansturende rol). De gemeente initieert, maar deze partners moeten vervolgens de alliantie gaan trekken. Dus het is belangrijk hier aan de voorkant van de ontwikkeling goed over na te denken. Nickey Smelt licht toe dat om een alliantie goed autonoom te kunnen laten functioneren het aanwakkeren van de intrinsieke motivatie van professionals in het veld essentieel is.

Pak als gemeente je faciliterende rol en ga niet in een opdrachtgevende rol zitten. Je bent partner in de alliantie net als de andere leden. Allianties kunnen verschillende activiteiten ondernemen: bijvoorbeeld het geven van voorlichting t.b.v. bewustwording en signalering maar bij een goed functionerende alliantie kunnen er op termijn ook casuïstiekbesprekingen georganiseerd worden.

- Pak als gemeente je faciliterende rol; breng betrokken professionals van verschillende publieke en private partners samen. Maar begin niet te groot. Werk met een gefaseerde taakstelling van de alliantie. Begin bijvoorbeeld bij financiële partijen en breidt later uit met zorgpartners.
- Ondersteun de alliantie met o.a. het faciliteren van de eerste bijeenkomsten, maar laat de inhoudelijke lead aan de betrokken partners. Elkaar leren kennen vraagt tijd.
- Werk tegelijkertijd top-down én bottom-up: Vertel professionals niet alleen wat ze moeten doen, maar breng ook in kaart welke randvoorwaarden nodig zijn voor de professionals om te kunnen signaleren en te handelen.

Plenaire discussie

Vraag: Op welk schaalniveau moet je beginnen om een financiële alliantie succesvol te organiseren?

Antwoord van de expert: Hoe kleiner de schaal, hoe efficiënter het proces van zo'n alliantie opzetten zal gaan. Dus begin niet te groot. Bestaan er bijvoorbeeld stadsdelen zoals in Amsterdam, begin dan op dat niveau. Daarbij moet ook aandacht zijn voor welke keuzes gemeenten maken in welke partners binnen een gemeente bij de kern enerzijds, en bij een soort flexibele schil anderzijds horen.

Vraag: Waarom is het zo essentieel om de top-down en bottom-up te combineren in je aanpak?

Antwoord van de expert: Die combinatie is heel belangrijk omdat de professionals in het veld moeten terugkoppelen aan hun management. Als ze dan te horen krijgen, dat iets organisatorisch niet mogelijk is, dan loopt het proces daar spaak.

Dus heel belangrijk om het tegelijk te doen:

- Ga het top-down organiseren zodat organisatorisch de randvoorwaarden worden geboden om met het thema aan de slag te gaan.
- Ga het bottom-up regelen: ga mensen in de aangehaakte organisaties opleiden op hoe te signaleren, wat je vervolgens kunt doen etc.
- En bedenk er is niet één manier. Er zijn veel verschillen tussen gemeenten in omvang, samenstelling, cultuur etc. Gemeenten hebben veel verschillende thema's waar ze beleid op moeten voeren, dus als er geen aandacht is voor de gemeente-specifieke contexten hoe een gemeente op dit vlak een en ander al geregeld heeft, dan gaat het voornemen om zo'n lokale alliantie op te zetten voor veel weerstand zorgen.

Vraag: Wat doet zo'n Lokale Alliantie precies?

Antwoord van de gemeente en expert: Een lokale alliantie is een netwerk van (commerciële en niet-commerciële) private en publieke deelnemers die hun kennis van financieel misbruik delen en bundelen. Binnen een lokale alliantie ontstaan zogenoemde korte lijntje: de diverse disciplines leren elkaar kennen en trekken gezamenlijk op. Samen kunnen zij voorlichting geven en een rol spelen bij preventie, maar ook signalen of niet plus gevoelens delen en bij elkaar toetsen. De lokale alliantie kijkt zelf naar passende momenten en type activiteiten om de thematiek, de aanpak en de alliantie te profileren.

- Organiseren van bijeenkomsten met de alliantie leden: De frequentie is afhankelijk van de behoefte in de eigen regio. Gedacht kan worden aan twee netwerkbijeenkomsten per jaar en één tot twee grotere achterban-en publieke voorlichtingsbijeenkomsten. Denk hierbij aan specifieke dagen (zoals de dag tegen ouderen mishandeling of van bijv. ouderenbonden) waarbij je kan aansluiten voor je activiteiten
- Ga ook preventief te werk en sorteer voor! Ga mensen al helpen als je als professional vermoedt dat er bij iemand in de toekomst een (financiële) afhankelijkheidsrelatie gaat ontstaan, en help deze mensen om een sociaal netwerk op te bouwen. En als alliantie kan je organisaties helpen om die signalen beter op te pakken.

Zelf aan de slag? Hierbij geven we graag een aantal suggesties om verder te lezen:

Onderzoek naar Lokale allianties

In opdracht van het Ministerie van VWS heeft Regioplan het functioneren van de lokale allianties onderzocht en geconcludeerd dat ze een effectief instrument kunnen zijn in de aanpak van financieel misbruik. Niet alleen van ouderen, maar van iedereen die slachtoffer dreigt te worden. De lokale allianties vormen een unieke publiek private samenwerking. Meer weten over de kernfuncties van lokale allianties? Lees het [onderzoeksrapport](#).

Verzamelwebsite lokale allianties

Lees [hier](#) meer over lokale allianties?

VeiligheidsAlliantie Regio Rotterdam

De gemeente Rotterdam heeft een voorlichtingsprogramma ontwikkeld over verschillende vormen van financieel misbruik. Meer informatie kan je vinden op [Senioren en Veiligheid](#) (veiligheidsalliantie.nl).

DEELSESSIE 3: DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Door Nikki Laurijsse, gemeente Leiden en Marleen Derks, expert & trainer

De gemeente Leiden heeft met behulp van de Expertpool ingezet op de deskundigheidsbevordering van professionals. Waarbij de doelgroep bestond uit professionals uit de thuiszorg en huishoudelijk hulp als bron voor (vroeg)signalering. Een deel van de professionals is nog onbewust van de rol die zij bij het voorkomen en tegengaan van ouderenmishandeling kunnen spelen. Bij een deel van de professionals is er sprake van handelingsverlegenheid: hoe knoop ik laagdrempelig het gesprek aan met mijn client? Om de deelnemers een gevoel te geven van de training heeft Marleen Derks, expert en trainer, de deelnemers (verkort) meegenomen in één van de oefeningen uit de training. Deelnemers maken door middel van korte beschrijvingen van mogelijke onveilige situaties kennis met de verschillende vormen van ouderenmishandeling die je in de werkpraktijk tegen kunt komen. Daarnaast ervaren deelnemers hoeveel indrukken, vragen en aannames er tegelijkertijd op je af kunnen komen. Hierdoor wordt men bewust van hoe verschillend mensen naar situaties kijken en van de rol die je eigen ervaring of overtuigingen hierin spelen. Hierdoor is het des te belangrijker om basistools in handen te hebben om op te kunnen handelen. Denk hierbij aan de stappen van de meldcode, goed overleg met collega's, goede werkafspraken en een structuur in de eigen organisatie. Aan de hand van de situatieschetsen wordt duidelijk dat er voor professionals een wereld valt te winnen met meer informatie in beeld krijgen en op laagdrempelig niveau het gesprek hierover aan te gaan. De situatieschetsen zijn toegevoegd als aparte bijlage in de mailing.

Leerpunten die in dit traject naar voren kwamen:

- Deskundigheidsbevordering vraagt structurele inbedding in de organisatie. Met een eenmalige training ben je er niet.
- Zorg voor draagvlak bij de organisaties. Verbind je inzet op deskundigheid aan organisaties die al in meer of mindere mate met het thema bezig zijn of willen zijn. Te veel vrijblijvendheid (mede door gratis aanbod) zorgt voor late afmeldingen. Werk hiervoor met een pilot training en een train-de-trainer traject aanbieden maakte de drempel voor organisaties om hun personeel hieraan deel te laten nemen lager, en motiveerde organisaties om evt. eigen trainingen aan te scherpen.
- Maak organisaties medeverantwoordelijk voor de (in house) organisatie en het aantal aanmeldingen. Hou het hele traject aandacht voor borging in de organisaties.
- Zet in de training in op een combinatie van kennisontwikkeling (vormen ouderenmishandeling, stappen van de meldcode) en vaardigheden (signaleren, gespreksvoering).
- Maak de urgentie duidelijk, maar het zetten van de eerste stap ligt: werk aan het contact maken en zorgen uitspreken naar de client.

Zelf aan de slag? Hierbij geven we graag een aantal suggesties om verder te lezen:

Signalen Ouderenmishandeling

Trainer Marleen Derks deelt graag met de deelnemers van de slotconferentie een signalenkaart Ouderenmishandeling. Dit instrument wordt ook in de training ingezet. Zie aparte bijlage bij mailing.

Implementeren van de meldcode HGKM

De [Toolkit Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling](#) is ontwikkeld om organisaties te helpen bij de invoering van de meldcode. En om professionals te helpen bij het werken met de meldcode.

Benut de opbrengsten van de meldcodetour

In opdracht van het ministerie VWS hebben RegioPlan en VNG Connect de zogenoemde Meldcodetour georganiseerd. Gedurende de tour heeft RegioPlan opgehaald welke barrières er zijn bij het hanteren van de meldcode en hoe de Meldcodetour heeft bijgedragen aan het verminderen van deze barrières. Dit werd gedaan vanuit het perspectief van professionals, de organisaties en de regio's. Deze inzichten zijn gebundeld in een [rapportage](#) en biedt mooie aanknopingspunten voor het verder versterken van de deskundigheid.

DEELSESSIE 4: BEWUSTWORDINGSCAMPAGNES

Door Margien Timmer van Leene Communicatie, Arno Sellenraad van VormVijf, en Mandy Prins van de gemeente Rotterdam

In de laatste deelsessie van de slotconferentie stond het thema campagnes centraal. In navolging van de gemeente Rotterdam heeft de regio Noord-Veluwe gewerkt aan een bewustwordingscampagne rond ouderenmishandeling. Hierbij is uitgebreid gesproken over het vertalen van je campagnedoelen naar je beoogde doelgroep. Wat is het verhaal dat je vertelt en voor wie? Wil je professionals aanspreken en/of kwetsbare ouderen zelf? Maak hiervoor een goede doelgroepen analyse, bijvoorbeeld op basis van de risicoprofielen en door in gesprek te gaan met professionals. Breng hierbij de lokale problematiek goed in kaart en de ondersteuningsstructuur.

Het advies was om in bewustwordingscampagnes niet letterlijk de term ‘Ouderenmishandeling’ te gebruiken. De doelgroep (zowel ouderen als hun naasten) herkent zich hier niet in. De term wordt vaak als te heftig ervaren en gedacht dat het niet over henzelf gaat. Dit was een belangrijke reden dat in de campagne voor de titel ‘Verborgen Leed’ is gekozen. Dat helpt om het taboe weg te nemen en het onderwerp makkelijker bespreekbaar te maken. Als je mensen meteen een etiket ‘Ouderenmishandeling’ opplakt, dan voelt het meteen heel groot en eng om het te bespreken. Dit geldt zowel voor potentiële slachtoffers, hun naasten als de professionals zelf. Daarnaast is goed gekeken naar de specifieke kenmerken van ouderen, de thematiek en de infrastructuur in de lokale situatie. Zo speelt diversiteit en meertaligheid bij de materialen in de Rotterdamse campagne een belangrijke rol voor de herkenbaarheid, gaven Rotterdamse professionals aan veel via WhatsApp te communiceren en is er in Rotterdam een specifiek telefoonnummer voor hulp en is de kerk een belangrijke speler in de ondersteuningsstructuur voor Noord-Veluwe en daarmee een duidelijke rol gekregen.

Voorbeelden uit de campagne ‘Verborgen leed’ van Leene Communicatie voor gemeente Rotterdam

De campagnebenaming ‘Verborgen Leed’ is (na het vragen van toestemming aan gemeente Rotterdam) te benutten voor doorontwikkeling in andere gemeenten. Maar let dus wel goed op vertaling naar de lokale situatie.

Leerpunten die in deze deelsessie werden meegegeven:

- Maak een goede doelgroep analyse alvorens je aan de slag gaat.

- Ga in gesprek met lokale professionals (bijv. uit een Lokale Alliantie) om die kenmerken op te halen en besteed aandacht aan het bereiken van een groot draagvlak. Daardoor wordt de bewustwordingscampagne echt gedragen door alle organisaties en vergroot je het bereik van je campagne.

Plenaire discussie

Vraag: Wat is in Regio Noord-Veluwe de aanpak geweest om input te verzamelen voor het verhaal van de bewustwordingscampagne, aangezien daar geen lokale alliantie was?

Antwoord van de expert: Er was een gemeente die wel een dergelijke lokale alliantie had. Daar is gebruik van gemaakt. En we zijn met beleidsmedewerkers in gesprek gegaan om de medewerking van plaatselijke zorgverleners te bewerkstelligen. We hebben ook verhalen uit Rotterdam gebruikt en die doorvertaald naar de plaatselijke context.

Zelf aan de slag? Hierbij geven we graag een aantal suggesties om verder te lezen:

Campagne 'verborgen leed'

Via de [campagne 'Verborgen leed'](#) vraagt de gemeente Rotterdam aandacht voor verschillende vormen van ouderenmishandeling, zoals financiële uitbuiting en ontspoorde mantelzorg. Dat doet de gemeente samen in een alliantie met diverse organisaties in de stad die hulp en ondersteuning bieden aan ouderen.

EN NU VERDER: WAT NEEM JE MEE?

Deelnemers aan de slotconferentie gaven aan geïnspireerd te zijn en te hebben geleerd van de presentaties en van elkaar. De conferentie heeft gezorgd voor bewustwording en de gedrevenheid om dat in de eigen gemeente te creëren. Deelnemers stellen dat er tijd, inzet, draagvlak en expertise nodig is voor de (door)ontwikkeling van een lokale aanpak van ouderenmishandeling.

Het ministerie van VWS en de VNG onderzoeken op dit moment het draagvlak en de mogelijkheden voor een met de expertpool vergelijkbaar traject waar gemeenten in de toekomst wellicht gebruik van zouden kunnen maken voor hun aanpak van ouderenmishandeling.